

SANTA BÀRBARA

full parroquial

VILA FRANCA DE BONANY

DIP. LEG. 26 - 1980 NUM 66 ABRIL 1986

PRIMAVERA

O CAM DE PRIMAVERA DE QUISVULLA PART DEL MÓN...

DESPRES DE LA TEMPESTAT

VE LA CALMA

Una vegada descarregades les bateries que amb tanta precisió havien preparat en la campanya electoral del referèndum que definitivament ha suposat la permanència d'Espanya en l'Aliança Atlàntica, promptament la població ha entrat de bell nou a la vida normal, ha deixat de mirar-se com els fesols i en aquest aspecte ja no es coneixen els partidaris del sí o del no.

Si serenament analitzam la conducta observada pels espanyols en el referèndum del passat 12 de març demanant al ciutadà si creia convenient el sortir o no sortir de la OTAN deixant de banda els excessos i les beneïtures propis de tota campanya electoral, serà motiu de satisfacció observar que la consolidació de la democràcia és un fet al llarg i ample de tot l'Estat Espanyol. Amb el seu comportament ha fet possible que en tot moment regnàs per tot arreu la més absoluta tranquil·litat.

Sens dubte encerta el qui pensa que en tan transcendental qüestió com és la pau entre els pobles, tant els partidaris del sí com els del no som presa de les mateixes inquietuds. No crec que ningú dubti que la gran majoria dels qui s'han pronunciat, no ho hagin fet de bona fe, amb el desig de detenir la brutal carrera de missils, convençuts que els elevats pressupots de guerra són la causa dels sofriments i misèries de la humanitat.

"Un món sense armes és el somni de tots els demòcrates del món". D'acord amb tan noble ideal convendrem però, que la pau no s'aconsegueix solament amb pancartes ni amb forta cridada pel carrer. En el meu modest punt de vista tampoc són del tot vàlides les generoses postures dels qui es diuen pacifistas en donar l'altra galta i quedar mans plegades, que el foc no s'apaga si sols el miren.

És creença de molts, que en les actuals circumstàncies és més o manco fantasiós el parlar de neutralitat. Per desgràcia no sempre les coses són així com voldríem que fossin, i encara que ens sapiga greu hem de comprendre que són poques les possibilitats que tenim de salvació en cas de conflagració mundial, tenint les bases americanes dins ca nostra

D'altra part hem de ser conscients que no basta dir no estic a favor o en contra de ningú. En aquest cas pareix que la neutralitat per ésser vàlida hauria de ser rigorosament acceptada no solament pels russos sinó també pels americans.

Es opinió generalitzada que per assolir el privilegiós objectiu d'acabar amb les guerres, és menester sensibilitzar la joventut de tots els països de la terra que són els qui vertaderament la pateixen -que amb valentia i decisió donin un no rotund al maneig de les armes, baixant els fusells a l'ordre de disparar per matar-se els uns amb els altres.

D'altra banda pot ser bona la política de seguretat duita pel govern socialista de fer causa comú amb el conjunt de països europeus que constitueixen l'Aliança Atlàntica formada per nacions lliures i democràtiques que són la primera comunitat comercial i cultural del món. La capacitat influent d'aquest gran organisme pot servir de mediador per persuadir a les dues potències més poderoses de la terra que és més urgent i necessari enviar tractors als països pobres, per cultivar la terra, que tan necessitats estan dels seus aliments que seguir gastant doblers en la alocada carrera de les armes.

El construir en lloc de destruir seria entrar dins una nova vida esperançadora per a la joventut, futurs homes del demà.

Bartomeu Estrany

PROGRAMA D'EDUCACIO PER A LA SALUD

Ja es va anunciar anteriorment que el programa de salut dirigit als pares i a la comunitat en general es desenrotllaria a través d'una sèrie de xerrades, relacinades totes elles amb el tema de l'educació sanitària.

Aquest cicle de conferències s'inicià el 28 de febrer amb una xerrada, a càrrec del metge-odontòleg, Rafel Galmés, damunt la Higiene Dental: Prevenció de la Càries a la que hi assistiren unes vint persones. Dia 18 de març va tenir lloc la segona xerrada d'aquest cicle i tractà sobre alimentació i nutrició. Ens va parlar del tema el metge Pep Homar, membre del Servei d'Educació Sanitària del Consell Insular de Mallorca, hi assistiren, entre pares i alumnes, unes 35 persones.

L'objectiu d'aquestes xerrades és que, pares i educadors, treballin conjuntament en millorar els hàbits de salut dels nostres nins i nines. De poca cosa serviria tota la feina que es fa a l'escola, com per exemple aprendre i agafar el costum de rentar-se les dents, si llavors a ca seva els pares no ho recorden o ells mateixos nom se les renten... Aquesta va esser una de les idees principals que se'n tragueren de les xerrades: Els nins aprenen imitant, i la millor manera d'ensenyar uns hàbits higiènics és a través de l'exemple.

Mª Lluïsa Fuster
Pedagoga responsable tècnica
del Servei d'Orientació Educ.

DEU CONSELLS PER PREVENIR LA CÀRIES

- 1.- Durant l'embaràs la dona ha de fer una alimentació completa, sobretot rica en calci (llet i derivats) i vitam. D.
- 2.- Fer una alimentació completa i variada (carn, ous, peix, vegetals) rica en llet i derivats (formatge, iogurt, etc)
- 3.- Acostumar els infants, en tenir les primeres dents a roegar, evitant l'alimentació fluixa.
- 4.- Procurar que els al.lots roegin, menjant aliments durs i frescs.
- 5.- Crear l'hàbit de menjar a hores, evitant tenir contínuament aliments dins la boca.
- 6.- No acostumar a consumir coses dolces inútilment: caramel.lo com a premi, regal per dormir-se, ni ensucrar begudes.
- 7.- Suprimir completament els dolços fora de les hores de menjada: no menjar mai pastelets per berenar ni "porqueries"

dolces: caramel.los, xiclets, etc...

8.- Evitar un excessiu consum de begudes refrescants dolces.

9.- Menjar la fruita després del plat dolç i una fruita dura (poma) si se n'ha consumit. El dolç mai no pot esser un substitut de la fruita.

10.- Fer una correcta higiene dental després de cada menjada principal. No deixar passar més de deu minuts si s'ha menjat dolç.

Tots aquests consells estan recollits en el fulletó editat per la Comissió de Sanitat del Consell Insular de Mallorca: Càries i Alimentació.

G L O S E S

AGRAÏMENT

Jo crec que Déu existeix
i que teniu el cel guanyat,
perquè de lo que heu donat
sé cert que Ell ho beneeix.

En nom del qui reben aquest do
ses gràcies vos volem donar,
perquè crec que no haureu de demanar
a cap de nosaltres es perdó.

N'hi haurà que criticaran sa
sa vostra bona acció,
però davan Déu nostre senyor
molts per voltros pregaran.

De per vida voltros donau
un poquet de sa vostra existència
i davant sa seva presència
Ell vos concedirà sa pau

Vaig tenir sa dona malament
i sang vostra li varen posar,
no sé com vosa ho he de pagar
aquí vos deix un poc d'agraïment.

D'homo i dona jo venc
com tots els d'aquest món,
jo també ara vos don
de lo únic bo que tenc.

Jaume Nigorra
Gloses que l'autor féu amb motiu
de la trobada de Donants de Sang.

PETIT RACÓ

CERCANT...

A reveure, vida meva.

Autor: Francesc Aguiló i Tarongí

Col·lecció Bon Amic

Editorial Promocions

Vet aquí una novel·la argumentada damunt una bella composició de personatges, teixida de tal manera que avui, som capaços amb una mica d'agosament, de posar-los noms i llinatges.

La trama és d'una realitat fora mida. L'autor amb això ha estat molt valent. Ha fet cas omís de tota sèrie de condicionaments, que malgrat trobar-nos al final del segon miler, encara esclavitzen certs indrets de la nostra pusilànime societat illenca, que s'aferra a uns costums totalment superats per l'inevitable córrer del temps, car la història no consiteix amb l'estudi del passat, sinó que l'anam fent a diari.

Avui a la nostra contrada és possible trobar una al·lota vidua, encara jove, eixorca, que se'n fa trons del "què diran", i se'n va a estudiar a la universitat, a la península, perquè no vol entrar dins la llarga nòmina de vídues joves, compatides, vigilades i murmurades. Anirà a ajudar a un vellet repartidor de diaris que viu a la vora d'una riera, dins una caseta abandonada del seu amo, i per tota companyia un canet. Passen els dies i Maria dels Dolors se n'adona que no és eixorca. Amb goig accepta l'infant que porta dintre les seves entranyes, malgrat les fortes pressions del seu germà, perquè, ja se sap això no està ben vist.

L'estil emprat per l'autor és planer fa servir termes per tots coneguts. Aquesta és una de les raons que fa l'obra bona de llegir i fàcil de comprensió. Així mateix queden ganes d'encetar qual·cuna de les restants obres del mateix autor, i que s'anuncien a la solapa de la contraportada del llibre.

Gabriel Alzanillas

MALNOMS DE VILAFRANCA

Uns d'ets hortolans més fins
que hi havia dins Son Pou
eren En Tià Cocou,
En Beia i En Mendins.

Jo vaig anar a LLuc
Amb s'ase d'En Beia,
i tpthom qui em veia
deia: arranca, pelut!

Es el mateix que abella, en castellà abeja. Llinatge existent a Barcelona Malnom existent a Binissalem, Bunyola, Pollença, Vilafranca, Sineu, etc. Madò Francina-Aina Beia, era germana de l'amo En Jordi Baletó. Li posaren aquest malnom, perquè sempre tenia moltes "caeras" eixams d'abelles per fer mel.

Una vegada madò Francina-Aina va regalar unes quantes bresques de mel a uns al·lots, que ben contents se n'anaren.

Un altre astol d'al·lots que no arribaren a les bresques, en to despectiu, començaren a cridar Madò Beia! Madò Beia! i En Beia es va quedar ella i els seus descendents.

Aquesta anècdota me la va contar una descendent de la primera dona que dugué aquest malnom Beia.

Rafel Jaume Garí, va ser ferit el front de Manacor, en el Puig de Son Corp, dins el terme de Son Servera, dia 3 d'Agost de 1936, morint el mateix dia a l'Hospital Militar de Ciutat.

Tenia 26 anys i va deixar vidua i un infant de 3 anys.

L'Ajuntament donà el seu nom al carrer que abans era conegut per carrer de les Parres, per les nombroses parres que creixien enfilades per les façanes de les cases, fins a meitat del segle XX.

Miquel Florit

PARTICIPACIÓ DELS NINS A L'EUCARISTIA

Una de les tasques que la nostra Església d'avui ha de revisar i reemprendre amb nou estil i renovat coratge és la d'iniciar l'home, cridat a la fe, en la vida cristiana. En temps passats, aquesta iniciació es deixava gairebé als ressorts de la mateixa societat que es deia cristiana. Avui en dia, quan abraçar la fe i viure-la en el món serà cada vegada més una opció personal i lliure, fins i tot difícil sovint, la comunitat cristiana s'ha d'esforçar perquè la catequesi i la celebració dels tres sagraments d'Iniciació cristiana aconseguin de veres els seus objectius de trametre, educar i començar a celebrar la fe en Jesucrist, el Senyor, dins l'Església dels creients.

Sentit de la primera comunió.

El nin batiat és admès a participar de l'Eucaristia per la Comunió del Cos i la Sang del Senyor, en arribar a l'ús de raó (cap als 7-8 anys) i després d'una adequada preparació. La primera comunió reclama, per tant, una preparació del nin, que en aquesta edat està ben vinculat als pares, una sensibilització envers la comunitat cristiana i una continuació en la participació a l'Eucaristia, a què és convocat en el dia del Senyor.

Hem de lamentar que molts convencionalismes socials i pressions de tipus familiar, sociològic i fins i tot econòmic, hagin desdibuixat aquesta vera imatge de la primera comunió. Per això cal un esforç de les nostres comunitats cristianes perquè la primera participació dels nins a l'Eucaristia recuperi el sentit autèntic que hem descrit.

Preparació.

Els pares són els primers educadors dels seus fills en la fe. En aquesta tasca han de ser ajudats per la comunitat cristiana, que té com a responsabilitat primera i intransferible a altres institucions, la de trametre la fe i educar en ella els batiats.

Aquesta tasca, la comunitat cristiana l'acompleix d'una forma especial en la catequesi dels nins batiats. Aquesta ha d'estar respallada pels pares i n'exigeix la col.laboració. La catequesi a nivell familiar i a nivell eclesial, encara que diverses en els seus objectius i procediments, s'han de completar mútuament.

Dins aquesta continuada educació de la fe, el nin s'ha de preparar per rebre la primera comunió. La catequesi és per a tota la vida, no acaba ni es refereix exclusivament als nins i al.lots. És un compromís continuat del cristià progressar en l'educació de la pròpia fe.

Dins la catequesi familiar i de la comunitat cristiana, el nin, quan sigui l'hora, serà preparat per captar el sentit de la celebració eucarística per tal que hi pugui participar. Així el nin aprendrà a escoltar la Paraula de Déu, a celebrar amb

acció de gràcies la Cena del Senyor descobrint per la fe en el pa i el vi el Cos i la Sang de Crist, sacrificat a la creu per la salvació dels homes. Aquesta iniciació en l'Eucaristia es farà no sols d'una forma teòrica, sinó pràctica, i estarà assegurada quan el nin participi amb els seus pares i la comunitat cristiana a la missa dominical.

D'acord amb això que hem dit, la parròquia o un altre tipus de comunitat cristiana s'encarregarà de la preparació dels nins a la primera comunió. Els col.legis, d'acord amb les parròquies, podran prestar la seva col.laboració.

Als pares que no solen participar en l'Eucaristia, se'ls ha de fer veure el contrasentit de demanar la primera comunió per als seus fills, sobretot si ho fan per pressions socials i familiars i quan es pot preveure que aquests nins no continuaran participant en l'Eucaristia dominical. Però especialment se'ls ha d'oferir l'avi-nentesa de revisar el seu comportament i les seves actituds com a cristians.

Celebració.

La primera participació del nin a l'Eucaristia ha de tenir un vertader sentit de celebració comunitària i d'Iniciació en la vida cristiana. S'ha d'evitar, per tant, que la comunitat cristiana quedi reduïda a la família, es triarà normalment una Eucaristia dominical.

S'ha de procurar sempre que el nin no trobi res d'estrany en la celebració eucarística de la seva primera comunió, ans hi vegi un començ de participació sacramental de cada diumenge, juntament amb la comunitat cristiana.

Consell de Pastoral de Mallorca
Resum elaborat per Mossèn Galmés

Què fa el Consell Insular en Turisme, Indústria i Comerç

El pilar més important de la nostra economia, rep suport del Consell Insular de Mallorca a través d'estudis i enquestes d'aquest mercat.

El Consell Insular de Mallorca ajuda en general totes les activitats promocionals tant a nivell nacional com "Un hivern a Mallorca", com a nivell internacional —"Congrés anuals d'Agents de Viatges de diverses nacionalitats" "Congrés Mundial de la Tercera Edat (FIAPA)"—. Edita guies, mapes, cartells i altres publicacions destinades a facilitar el coneixement de l'illa.

També mereix destacar-se la campanya de neteja de platges i altres llocs d'interès turístic.

Manté oberta una oficina d'informació turística a Alemanya i hi ha previst d'obrir-ne una altra al Regne Unit. Col.labora també amb les oficines de turisme que hi ha en els municipis turístics.

Anualment distribueix el cànon d'energia entre els ajuntaments afectats per la producció i la transformació energètica.

Promou la celebració de conferències, fires i curses que activen la indústria i el comerç.

Subvenciona i impulsa l'ús d'energies alternatives.

Consell Insular
de Mallorca

cf. Palau Reial, 1

CONVERSAM AMB...

Si fessin una enquesta a novell local per veure quin és el personatge més popular de la vila, és ben segur que un dels més votats, i quasi amb tota seguretat el qui més, seria En Pere de Sa Plaça, el municipal.

A més d'empleat de l'Ajuntament En Pere és com una mena de consultori popular allà on tots els vilafranquers troben una resposta als seus dubtes, i quasi sempre una sol.lució al problema que se'ls pugui presentar.

Per xerrar amb ell, no hem hagut de cercar gaire, anam un horabaixa a l'ajuntament i allà el trobam...

- I així mateix deu fer molts d'anys que fas feina a l'Ajuntament?

- Dia 2 de maig en farà 20, vaig entrar-hi el 1966.

- I abans, on en feies?

- Al que ara se'n diu Cambra Agrària, i que aleshores es deia "Hermandad de Labradores". Hi vaig estar dels quinze anys fins que me'n vaig anar al Servei Militar.

- O sigui que, pràcticament, sempre has fet feina de cara al públic vilafranquer?

- Sí, pot dir-se que sempre n'hi he feta.

Des d'on et sembla que es pot esser més útil al poble, des de la Cambra Agrària o des de l'Ajuntament?

- En allò que pertany als agricultors, sens dubte, des de la Cambra Agrària, ja que entre d'altres se'n cuida del tema de la seva Seguretat Social.

Ara diuen que aquestes Cambres han de desaparèixer, però l'Insalud està fent gestions prop dels Ajuntaments perquè siguin les Corporacions locals les que se'n cuidin de la Seguretat Social Agrària, evitant així els desplaçaments a les ciutats on dit organisme tengui oficina.

Des de l'Ajuntament pots ajudar a la gent a resoldre petits problemes quotidians, que, encara que siguin intrascendents, a vegades han de menester una solució fàcil però, aviat, immediata, ja que dels problemes més seriosos se n'ha de donar part al batle.

- Com a municipal, has hagut d'intervenir en qüestions d'ordre públic?

-Generalment, en qüestió d'ordre públic, és la Guàrdia Civil qui se'n cuida, nosaltres sols ens ocupam dels qui han empinat un poc massa el colze i molesten la gent, i el que feim en aquests casos, si són vilafranquers, dur-los a ca seva, i, si són externs, al calabós.

- I així mateix, què n'hi has hagut de dur molts a ca seva?

No, llevat d'un o dos, els altres no han de menester ningú per trobar el seu portal.

- Ah! idò són bons al.lots els vilafranquers!, i quant a la circulació, també creuen o no?

- A finals de l'any passat es posaren discs de circulació, de totd'una n'hi havia que no estaven molt conformes, però poc a poc han vist que era una cosa necessària i, qui més qui manco, ara els respecta. Encara, emperò hi ha qualche mobilette que pareix que té vessa d'anar a voltar i tira tot dret, sense pensar que pot ocasionar un accident, ...i tampoc no és tan mal de fer anar a voltar!, els carrers de la vila són curts...

- Amb aquests vint anys deus haver coneguts molts de batles?

- No, idò just n'he coneguts quatre, comptant l'actual; quan vaig començar ho era D. Miquel Jaume, llavors ho va esser D. Joan Arbona, En Joan Nicolau, i, actualment En Bernat Garí.

- Parlant d'una altra cosa, recorda'ns un poc la història del telèfon a Vilafranca, els primers que va haver-hi, les dificultats que hi havia, etc...

PERE ROSSELLÓ

- L'any 1953 es va traspasar la central de Ca D. Pep d'es Banc a ca meva, aleshores no hi havia més telèfon en tot la vila que a ca meva i a l'Ajuntament; al cap d'un parell d'anys se'n varen posar devers deu més. En aquest temps que et dic qualsevol cridada, tant a dins el poble com a fora poble, havien de passar per la central, i allò que més me'n record, i crec que me'n recordaré sempre, és que per telefonar a Porreres (que està a 7 kms. de distància) havien de passar per les centrals telefòniques de Manacor, Felanitx, Campos, Lluçmajor i, finalment, Porreres, normalment es tardaven de quatre a cinc hores (feies molta més via si agafaves la bicicleta i te n'hi anaves).

- En vista que totes les cridades havien de passar per la centraleta, i essent tan poc conegut l'ús de l'aparell, és ben segur que hi deu haver més d'una anècdota per contar...

- El dia d'ets Innocents era el més animat pel qui estava a la centraleta, ja que havent-hi tants pocs telèfons, n'hi havia molts que tenien familiars a fora poble i la broma més usual era dir-los que els seus familiars havien telefonat i que passassin per la central; i et dic que se'n donaven molts de molts d'anys!.

A vegades quan venien per telefonar, i no havien vist cap telèfon mai, n'hi havia que quan entraven dins el locutori es pensaven que ja es podien posar a xerrar, sense agafar l'aparell, fins que nosaltres ens adonàvem i hi anàvem a dir-los que si no es posaven allò que hi havia penjat allà, ni sentirien res ni els sentirien a ells. N'hi va haver una, la dona de l'Amo En Martí de Son Pou, que en lloc de xerrar al telèfon xerrava al comptador de l'electricitat, es va arribar a empipar i tot perquè no sentia res.

- Aquestes coses ara fan rialles, però és ben segur que us hi devíeu trobar molts de dies amb aquests casos?, i xerrant de fer rialles, i de bulla. ¿què me'n dius de l'èxit aconseguit per "S'enterro de sa sardina"? I Sa Rua?

- No m'ho esperava mai, Sa Rua en tres anys que fa, de cada any hi ha hagut més participació, i "S'Enterro de Sa

Sardina", com a primer any, no es pot demanar res més i esper que l'any que ve n'hi hagi molta més.

- Com va néixer la idea de fer "S'enterro de Sa Sardina"?

- El dia de Sa Rua En Llorenç de Boscana va venir a l'Ajuntament i ens digué a En Sebastià Nicolau i a mi: Per què no feis enguany "S'enterro de sa sardina"? I en Tià, com a regidor de cultura, li va contestar que es podia fer.

En Tià ens va dir a n'Estve Molondro i a jo a veure si voldríem cuidar-nos-en, nosaltres acceptàrem i començarem la tasca; el primer que férem, fou anar a xerrar amb l'amo Antoni Duro, perquè ens explicàs com ho havíem de fer, el pas següent va esser cercar qui pagàs les despeses de la festa, els trobàrem: Bar Sa Plaça, Patatilla 007, Sa Nostra i La Caixa. A partir d'aquí solament restava fer propaganda, i en férem tanta com poguérem.

- Saps, més o manco, quanta gent hi va prendre part?

- Jo crec que hi havia més de set-centes persones, vestides de negre, et puc dir que duguérem 450 ciris de Manacor, pensant que en sobrarien molts, i no bastaren per res, n'haguérem d'anar a cercar una cinquantena més, i n'hi hagué molts que es quedaren sense. Quan la processó passava per la carretera, n'hi hagués més d'un (dels qui s'havien hagut d'aturar perquè passàs la comitiva) que va demanar a veure qui era el mort.

- Bé, per acabar Pere, què tal la ciàtica?

- No me'n parlis!. El primer especialista que em va veure em digué que m'haurien d'operar, ja que va resultar ser una hèrnia discal, però ara he anat a un altre especialista i m'ha dit que de moment no era necessària la intervenció i que abans miraria de posar-hi remei sense haver de tallar.

Idò esperem, Pere, que aquest bon home trobi el remei que necessites, i que d'aquí una temporadeta, no molt llarga, aquest mal que ara et dóna mal viure, sols sigui un record, un mal record, en la teva vida.

Antoni Amengual

ELS ESTUDIS SOBRE LA NOSTRA LLENGUA A L'ESTRANGER

Cada vegada són més els mallorquins conscients del fet que la nostra llengua té una història que no podem oblidar i ha estat i és vehicle d'una literatura important, ja des de l'edat mitjana. I llevat dels ignorants i dels obstinats, tothom sap que es tracta d'una llengua romànica-derivada, per tant, del llatí-que en diverses varietats dialectals es parla no solament a les nostres illes Balears i Pitiüses, sinó també al Principat de Catalunya, al departament francès anomenat dels "Pirineus orientals"

-a l'antic regne de Mallorca-, al País Valencià, a una extensa franja d'Aragó i a la ciutat italiana de l'Alguer, a Sardenya.

Probablement no són tants, però, els qui saben que el català -en la seva forma literària i en les seves variants dialectals- és objecte d'estudi a moltes universitats d'arreu del món. Ja des de molt antic, hi ha hagut una tradició considerable d'estudis lul·listics. Ramon Llull, una de les figures més suggestives que ha donat Mallorca en totes les èpoques, va viure a França i hi va deixar una bona colla d'amics, i les seves obres i el seu pensament foren vindicats o atacats a tot Europa, no solament a França, a Itàlia o a Alemanya, sinó fins i tot a Rússia, on es conserven manuscrits que mereixen que qualqu s'hi dediqui a fons, segons l'opinió d'Elena Wolff, de l'acadèmia de les ciències de Moscou, bona coneixedora de les llengües romàniques, que parla i escriu amb relativa correcció el català. El lul·lisme modern, d'altra banda, ha tengut grans representants estrangers, alguns molt relacionats amb Mallorca, com R. Pring-Mill, autor d' El microcosmos lul·lià (publicat per l'editorial Moll), que visqué de petit a la nostra illa, o Anthony Bonner, que hi viu habitualment i és conegut sobretot per la seva dedicació al GOB, el qual col·labora sovint a la revista "Estudios Lulianos" -òrgan de l'Escola Lul·listica Mallorquina, molts "mestres" de la qual són estrangers- que acaba de publicar als Estats Units dos enormes volums que tradueixen a l'anglès una àmplia relació de les obres de Ramon Llull.

La Gran Bretanya i Irlanda han tengut des de fa molts anys a les seves universitats la llengua i la literatura catalanes com una assignatura d'un cert relleu. Conseqüentment, són molts els anglesos que saben llegir i parlar la nostra llengua, que han assistit -juntament amb estudiants de molts altres països- als cursos per a estrangers que organitza des de fa molts anys l'Institut d'Estudis Catalans a Barcelona, i que es dediquen d'una manera o altra a l'estudi de la llengua, la literatura o la cultura dels Països Catalans. N'és una bona mostra l'existència de l'Anglo-Catalan Society, associació que cada any celebra unes quantes sessions i que ha publicat o ha estimulat llibres i articles de revista ben interessants.

A França s'ha mantengut sempre el caliu dels estudis catalans, en part diuts a terme per intel·lectuals procedents del Rosselló, com Josep-Sebastià Pons o Joan Amade. Fou precisament el fill de Joan Amade que, com a prefecte de París, permeté l'obertura d'un Centre Centre d'Estudis Catalans a la Soborna i parlà en català als sorpresos barcelonins que l'anaven a veure juntament amb autoritats acadèmiques franceses. De fa temps, hi ha el projecte que els francesos que treballen sobre temes catalans s'agrupin en una associació semblant a la britànica.

Aquestes associacions són ja un fet als països germànics (Alemanya, Suïssa i Austria), on fa uns quants anys va ésser fundada l'anomenada Deutsch-Katalanische Gesellschaft- impulsada per Til Stegmann, entusiasta divulgador de la nostra cultura a Alemanya-, i a Itàlia, on existeix des d'abans una Associazione Italiana di Studi Catalani. Aquestes associacions agrupen historiadors, lingüistes i historiadors de literatura que en molts casos han fet i fan contribucions molt notables en el seu camp i formen, a les universitats respectives, noves generacions d'estudiants. Vull subratllar el nom de la universitat de Basilea, a Suïssa, on Germà Colon ha creat una autèntica escola, d'on ha sortit treballs dignes d'ésser destacats sobre Ramon Llull i sobre el Llibre del Consolat del Mar, entre molts altres.

També als Estats Units i al Canadà abunden els estudiosos de la nostra llengua, catalans "trasplantats" o americans o canadencs, els quals s'han agrupat igualment en la North American Catalan Society. Aquesta associació celebra col·loquis multitudinaris cada dos anys les actes dels quals han estat publicades amb regularitat (n'acaba de sortir el quart volum, a les Publicacions de l'Abadia de Montserrat).

Molts d'aquests i molts d'altres "catalanòfils" estan en contacte a través de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, amb seu teòrica a Amsterdam, de la qual parlarem un altre dia.

Tot plegat és un panorama engrescador i digne d'esser més conegut. ¿No és sorprenent que molts estudis sobre el català hagin estat duits a terme a l'estranger mentre la nostra llengua era prohibida a les nostres universitats?.

José Massot i Muntaner

II CONGRES INTERNACIONAL DE LLENGUA CATALANA

La presentació pública del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana i la constitució del Consell d'Entitats Promotores de les Illes Balears celebren a Manacor el passat dia 2 de febrer, han encetat les activitats que tot al llarg de 1986 es realitzaran a Mallorca entorn de la llengua catalana.

A 80 anys del I Congrés promogut i inspirat per Mn. Antoni Mª Alcover com inici de la tasca fixadora de la normativa gramatical, el present II Congrés té per objecte centrar-se en l'estudi de l'ús social de la nostra llengua. És, per tant, un Congrés de sociolingüística. Un total de set àrees científiques en centraran el debat al llarg de tots els Països Catalans: Plantejaments i processos de normalització lingüística (Lleida), Lingüística social (Palma), Mitjans de comunicació i noves tecnologies (Perpinyà), Llengua i Dret (Andorra-Barcelona), Ensenyament (Tarragona) i Història de la Llengua (València).

Al costat d'aquestes sessions de convocatòria especialitzada i més aviat restringida, una munió d'actes de caire més popular i divulgatiu són a punt de celebrar-se per totes les terres

de parla catalana. Tant en un cas com en l'altre del que es tracta en definitiva és de reivindicar -com resumeix el lema del Congrés- el dret de "viure en català, oberts al món".

Dins una societat tan mancada d'esperit combatiu per aconseguir que la nostra llengua esdevengui l'idioma d'ús normal i generalitzat per a qualsevol àmbit i funció, la celebració d'aquest II Congrés Internacional i totes les activitats paral·leles que poden envoltar-lo, ens sembla una ocasió propícia per a enfortir la feble i malmenada consciència lingüística dels mallorquins.

Des del nostre caràcter de publicacions acostades al poble, i d'acord amb les resolucions del nostre I Congrés que proclamen que:

1^a.-La premsa Forana de Mallorca assumeix la funció que li correspon en l'empresa de normalització lingüística del nostre poble. Les publicacions que la integren s'esforçaran, en la mesura de les possibilitats de cadascuna, a aconseguir en un futur com més pròxim millor l'ús de la llengua catalana com a vehicle normal i habitual d'expressió, i al mateix temps mantendran una línia de contingut encaminada a orientar la consciència dels lectors cap a un més gran respecte envers de la llengua pròpia, evitant tot allò que puga mantenir els prejudicis que li són contraris i la desinformació respecte del seu origen i identitat.

2^a.-La Premsa Forana és conscient del paper que pot representar en l'establiment d'una tradició de bon llenguatge periodístic, que només un llarg temps de normalitat pot consolidar. En conseqüència, procurarà usar un llenguatge correcte, senzill i natural que tenga un màxim de possibilitats d'anar imposant-se com a model a seguir.

3^a.-Les ajudes de caràcter econòmic destinades a afavorir la normalització lingüística que les publicacions puguin rebre a través de l'Associació seran repartides de manera proporcionada a la presència efectiva del català a les pàgines d'aquelles, d'acord amb uns criteris de computació que s'establiran a tal fi.

La Premsa Forana fa pública la seva adhesió al II Congrés Internacional de la Llengua Catalana i es reafirma en la voluntat de treballar, enmig d'un panorama profundament castellanitzador de molts de mitjans de comunicació illencs, per ús normal i correcte del català a Mallorca.

A.P.F.M.

COSTUMS PERDUTS DE SETMANA SANTA

EL FAS - SES MACOLES -

EL SALPAS

- Què era el FAS?. El dimecres, dijous i divendres de la Setmana Santa el rès de Matines i Laudes (que els clergues i relligiosos estan obligats a recitar cada dia en nom de l'església) es feia hora-baixet dins el temple tots plegats, en lloc de fer-ho particularment a ca seva com d'ordinari anomenant-se Ofici de Tenebres.

En el presbiteri a prop de l'altar major hi preparaven un candeler triangular amb quinze ciris de cera groga o verge (que encara no ha estat blanquejada). Quan acabaven de resar cada un dels salms (9 de matines i 5 de Laudes), apagava l'escolà una de les quinze candeles, començant per la part baixa del candeler quedant la de dalt encesa que se solia baixar al rès del "miserere", tenint-la amagada darrera l'altar fins el final del rès.

Llavors els assistents a l'ofici començaven a fer una estoneta de renou pegant damunt els bancs amb les mans o llibres, o en terra amb branques de palmera; especialment per la part gruixada, o movent roncadores.

Aquest renou es deia el FAS. Figurau-vos l'alegria de tota l'al·lotja que allà hi compareixia...!

- Què són SES MACOLES?. El dijous i dissabte sants, quan cantaven el Glòria de la missa que sols es deia al matí, repicaven totes les campanes, quedant prohibit tocar-les, ni en cas de mort, en hores intermitges d'aquests dos glòries. Per avisar el públic l'hora de començar les funcions litúrgiques o processors, empraven un instrument anomenat LES MACOLES, fet de fustes articulades que, mogudes rodant, feien molt de renou i se sentien d'enfora. Són com unes roncadores: aquestes tenen una roda dentada que en voltar, topa amb una altra peça i produeix un renou especial i estrident. Com que les maçoles eren grosses i pesades les posaven damunt el campanar i els seus esclafits se sentien de lluny, sobretot al vespre.

Dins les esglésies, per substituir les campanetes, s'empraven unes maçoles petites, fetes amb tres fustes, quedant balderes les dues foranes fermades amb la d'enmi que era fixa.

- El SALPAS. El dissabte sant quan a l'ofici beneïen l'aigua per batiar, abans de mesclar-hi els olis consagrats pel Sr. Bisbe el dijous sant, reservaven un poal o una gerra d'aquella aigua per posar-la a les piques de l'entrada de l'església i per beneir les cases dels veïns cristians.

Acabat l'ofici prou llarg i de poca assistència pública, els capellans (rector, vicaris i capellans convidats) distribuïnt-se els carrers per alleugerar la feina més pesada de l'any, començaven el salpas.

Anaven revestits de roquet amb randa ben vistosa i llarga, estola blanca de festa, bonet i salpasser. El salpasser és un objecte de metall amb una holla de foradins, per entrar i sortir l'aigua, a un cap. També es fa d'altres materials vegetals acondicionats per esquitxar o espargir l'aigua beneïda.

Cada sacerdot anava acompanyat per dos o tres escolanets també revestits, duent un (el menys trullós) el poalet de l'aigua, un altre una panera per posar-hi les almoines d'ous, doblers, etc..., i s'altre una agulla enfilada que recollia els bitllets que es donaven als feels en el confessional quan complien l'obligació de confessar i combregar per Pasqua. Un dels tres escolans anava davant-davant per avisar a cada casa amb el crit: "El salpas" que encenguessin el llum i estassin preparats per rebre el capellà i cercassin els bitllets que a vegades no trobaven o no tenien.

Així es feia, a les sordes, un recompte o cens dels feligresos i al mateix temps el rector saludava de prop a la gent, coneixia les seves necessitats espirituals i materials, els donava les bones festes i escoltava les queixes que poguessin tenir i corregir-se mútuament. L'oració que resava el capellà, abans d'esquitxar la casa amb aigua beneïda, recordava la sortida dels hebreus d'Egipte (Pasqua ve a significar el pas de l'esclavitud a la llibertat, és a dir, del pecat a la gràcia), preservats per l'àngel exterminador de la mort del primogènits, no entrant a les cases que tenien les portes untades amb la sang de l'anyell, figura de Jesucrist, sacrificat en aquella primera Pasqua; demanava també que Déu enviés un àngel per visitar, ajudar i defensar els moradors.

CULTURA POPULAR

Els darrers anys estam assistint a la recuperació d'una de les festes profanes més bulloses del calendari: El Carnaval. Potser cal, en aquests moments, mirar una mica enrera i recordar com es vivien aquestes festes en temps dels nostros padrins, abans de que l'arribada de la dictadura comportàs la seva desaparició mitjançats els anys trenta.

Tot just en començar la festa una crida recordava al poble la prohibició de donar broma carregada, així com la sanció econòmica a que es farien acreeadors els infractors de les normes; dit això es poble esclatava en alegria mentre que anaven passant els dies més assenyallats: dijous llarder, i els tres darrers dies abans del dimecres de cendra.

Els nins eren els més agosarats a la hora de tocar baules, tirar tests dins les cases (olles plenes de terra) i partir correnços; també feien uns esquitxadors de canya que omplien d'aigua i utilitzaven per banyar a la gent. Els més grans afegien una mica d'erotisme als seus jocs: alçaven les falces a les al·lotes i les fregaven un manat d'ortigues per les cames.

Les ximbombades eren típiques d'aquests darrers dies: es convidava als veïnats i amics a sonar la ximbombada davora el foc, i entre canço i canço era freqüent que anàs pujant el to de les bromes. Pel carrer, mentrestant, circulaven comparses de disfressats que aiximateix donaven broma per les cases; quan demanaven per entrar les responien:

Entrau si voleu entrar
que de defora em dau pena
perque sa meva carrera
no és feta per escoltar.

I eren ses normes que tots podien anar cara tapada menys un: el més conegut en aquella casa. Les bromes començaven lleugeres però, de vegades, s'enfilaven fins arribar a provocar discussions en les quals els propietaris engegaven als altres de la casa. Els motius solien tenir relació amb temes amorosos:

"... a na Margalida li agradava en Tomeu, però no se n'ha temuda que quan ell sen va de sa finestra ja té una altra ben oberta, on si vol pot passar el vespre..."

Anàven passant els vespres fins arribar a Sa Rua, que tenia lloc els tres darrers dies. Començava devers les vuit i acabava

passades les deu. El recorregut era de sa plaça de l'Església fins en el descomparegut molí d'en Boira. Hi participaven carrosses, cotxes i gent a peu. Es tiraven serpentines, farina, confetti, una polç negra -que es deia fum d'estampa-, i qualque poalada d'aigua.

Sa banda de música sempre acompanyava a ses fresses, i no era estrany que els instruments de vent, com els trombons i tubes, a lo darrer acabassin embussats de confetti.

Sa festa acabava amb "L'enterro de sa sardina", que tenia com a lloc els dimarts de cendra. Un carro enganxat a una mula duia un baül on es col·locava un homo amortallat que, cada tant s'aixecava de mig cos, mostrant sa cara enfarinada. Amb ell començava la freda i llarga corema.

Potser, com deia abans, es temps avui de recuperar aquestes festes que, pel camí, han perdut bona part de la seva frescura i picardia. La gent es disfressa dels seus herois televisius, però fins i tot per això primer passa per la botiga. Ni tan sols un dia d'imaginació ens permet fugir de la societat consumista que, així, reconverteix, integrantles a les seves normes, les festes menys convencionals de tot el calendari.

Ve de la pàgina 10

Quan havia acabat, l'escolanet treia de la punera un trocet de ciri que havia cremat en el FAS, perquè l'encenguessin en cas de tempestat. Antigament també donaven una coqueta de cera com una peça de quatre, solia esser de color, moltes vegades vermell i duia gravades una insígnia de la Passió: corona d'espines, tres claus, la creu, martell i esternalles; l'aferraven darrera la porta d'entrada perquè els guardàs de tot mal.

Mentre es feia el salpàs, l'al·lotea cridava: "cuquetes sortiu que el Bon Jesús ja és viu!", i a dins les cases peguen per les cadires, am el mateix crit. Si no bastria el dissabte continuava el diumenge, dia de Pasqua.

Mateu Bauzá, Prieve.

notícies fresques

NAIXEMENTS

Andreu Bover Company, dia 4 de gener, fill d'Andreu i Maria.

Jaume Mestre Genovart, dia 23 de gener, fill de Simó i Maria

Antoni Miquel Ferrer, dia 2 de febrer, fill de Gabriel i Maria Jesús.

Joana Maria Garí Mairata, dia 15 de febrer, filla de Santiago i Catalina

Mateu Barceló Riutort, dia 24 de febrer, fill de Guillem i Maria

Bartomeu Barceló Sansó, dia 5 de març, fill de Bartomeu i Maria de Gràcia

Magdalena Andreu Capellà, dia 6 de març, filla de Joan i Magdalena

Maria Magdalena Pinteño Estrany, dia 14 de març, filla de José Ant^o i Magdalena

Catalina Maria Febrer Barceló, dia 15 de març, filla de Josep i Montserrat.

Guillem Antoni Comis Torres, dia 19 de març, fill de Antoni i Mercè.

Enhorabona a tots ells.

-+--+--+--

HAN PASSAT les festes de Pasqua, quan un els espera, pareix que no han d'arribar mai, i en haver passat, si ses panades no mos han fet mal, resulta que els hem trobat de lo més curtet.

EXCURSIÓ

Dia 20 d'abril, si Déu ho vol, anirem d'excursió a "SA CANALETA" de Mancor.

Partirem a les 8 hores de la plaça de s'estany.

Els interessats podeu apuntar-vos abans del dia 15 al Cafè Amengual.

Dipòsit: 500 pessetes.

-+--+--+--

ATENCIÓ! els propers mesos d'abril, maig es torna fer el Padró Municipal d'habitants de Vilafranca de Bonany, així com el de tot Espanya.

Es demanen més dades que en el darrer que es va fer, com per expemple si tenen coneixement de la llengua vernacle, ah! i no interessa la professió, sinó solament si treballa, estudia, etc...

-+--+--+--

COM poguéreu veure damunt els diaris, i escoltar per la ràdio, Vilafranca va esser uns del pobles de Mallorca que a les votacions del passat dia 12 de març, Referèndum OTAN, va guanyar el NO.

ELS DIFUNTS DE LA VILA

Catalina Morey Bauzà
als 79 anys. Al cel
sia.

Joan Morey Bauzà,
als 76 anys, al cel
sia.

Magdalena Barceló
Gayà, dia 1 de març
als 41 anys. Al cel
sia.

Joan Mayol Garcias,
als 86 anys, al cel
sia